

A l'ombra d'Ausiàs March

MANUEL CASTAÑO

Sis poetes del regnat d'Alfons el Magnànim

Jaume Torró (ed.)

Barcino

315 pàgines, 25 euros

No és habitual que un llibre de les característiques *Sis poetes del regnat d'Alfons el Magnànim* arribi al mercat amb un lema tan atractiu i comercial com és el d'"Ausiàs March no estava sol". La idea d'accedir a uns quants poetes de la mateixa alçada que el de Gandia és irresistible, però la cosa no és ben bé així. No s'ha trobat un manuscrit perdut, ni aquests sis autors del temps d'Alfons el Magnànim, aproximadament la primera meitat del segle XV, no són cap desconegut —n'hi ha prou de recórrer la *Història de la Literatura Catalana* de Martí de Riquer per trobarlos-hi esmentats—, i per descomptat que no juguen en la mateixa divisió que March. La novetat i la meravella és que l'editor del volum, el professor de la Universitat de Girona Jaume Torró, ha tornat a la vida un grapat d'importants peces literàries d'un brillant període de la nostra història.

Mitjançant un considerable tragi d'arxius i biblioteques, Torró ha recorregut els temps i els llocs de sis personatges més o menys rellevants en les altes esferes de la Corona d'Aragó, en aquella època d'aventures mediterrànies imperials; ha establert, fins on ha estat possible, la identitat i la biografia de cada un d'ells, i ens presenta les seves creacions contextualitzant-les en l'esdevenir d'una tradició poètica.

Destaquem-ne algunes, quasi a l'atzar. Lluís de Vila-rasa, un bon imitador d'Ausiàs March, recrea la dificultat de declarar l'amor per por al rebuig: cada cop que s'adreça a ella, decidit a fer-ho, vacil·la i "li parle d'àls e cayll-me de mon cas", o sigui canvia de tema. Rodrigo Dies, que tenia un balener amb què va fer el cors i va participar en la conquesta de Nàpols, va compondre una peça contra l'enamorament i les dones, la dolenteria de les quals resumeix en l'impactant vers: "del cas civil fan criminal". Lluís de Requesens, de qui els conflictes hereditaris constitueixen una enrevessada

Els sis poetes recollits es van fer durant el regnat d'Alfons el Magnànim.

El volum torna a la vida un grapat d'importants peces literàries

Poden aquests autors commoure encara algú? Dificil però no impossible

novel·la, toca el registre satíric per burlar-se dels clergues que enganyen i sembren verí sobretot entre les dones, i sap recrear el regateig que té amb una dona sobre el que li ha de pagar pels seus favors sexuals.

Per la seva banda, Francesc Sunyer, uixer d'armes del rei Alfons, i que també va participar en la conquesta de Nàpols, sembla que parla de la nostra crisi econòmica quan aplaudeix la decisió del qui diu: "Yo no compre res enguany, / que la roba de mal guany / al de més fa mal profit", és a dir que els béns desonestament adquirits no solen aprofitar. Martí Garcia reprèn el justament famós "Desert

d'amics, de béns i de senyor" que Jordi de Sant Jordi va escriure per demanar auxili trobant-se presoner de guerra, i el converteix en una cançó d'amor: "Despuys que só presoner de fortuna (...) maldich (...) cella que m'ha per sa desventura / portat en loch hon partirà del cors l'arma" (sortirà l'ànima del cos, o sigui la mort). Bernat Miquel, jurista i cavaller, és autor d'una lloança al rei que a primera vista ens pot semblar només un exercici de llagoteria extrema però que, ben llegida, és una recensió de virtuts en una línia que es remunta a l'*Ètica a Nicòmac*, d'Aristòtil.

La importància d'aquesta obra pel que fa a l'estudi literari és òbvia; però, poden aquests autors, ara que tenim ocasió de llegir-los, aspirar a commoure encara algú per raons literàries, a part de seduir, per raons històriques, els erudits? És difícil però no impossible. Valen la pena, no solament per aprofundir en un capítol de la lírica catalana, sinó també perquè, per més que variïn les formes estròfiques i les convencions retòriques, la matèria de què estan fetes les nostres emocions poètiques resta fonamentalment intacta.